

ELLEN KAMPMAN

TEKST: ARWEN KLENGELD
BEELD: FRANK RUITER

Hoogleraar Voeding en Ziekte Ellen Kampman is vicevoorzitter van de Alliantie Voeding in de Zorg. Deze stichting werkt samen met Ziekenhuis Gelderse Vallei, Rijnstate en Wageningen University & Research (WUR) aan het gezonder maken van voeding in zorginstellingen.

H

oe is het idee voor de Alliantie Voeding in de Zorg ontstaan?

'Ongeveer twaalf jaar geleden sprak een hoogleraar voeding van de WUR een gynaecoloog van Ziekenhuis Gelderse Vallei (ZGV). Het viel hem op dat hij veel vrouwen met overgewicht op zijn spreekuur kreeg, die niet zwanger konden worden. Hij vroeg zich af of het niet verstandig was om iets met voeding en leefstijl te doen. Daaruit kwam het idee om de wereld van voedingsonderzoek samen te brengen met die van het ziekenhuis. Voor beide partijen heeft dit voordelen. De WUR kan dankzij ziekenhuispatiënten makkelijker onderzoeken uitvoeren. En het ziekenhuis krijgt toegang tot de kennis over gezonde voeding die de WUR al vijftig jaar verzamelt. Er zijn veel raakvlakken tussen de kennis over voeding en over zorg, dus we besloten samen verder te gaan. Zo is de Alliantie Voeding in de Zorg ontstaan.'

De kennis van de universiteit wordt gebruikt om patiënten de juiste voedingsadviezen te geven

Hoe verloopt de samenwerking tussen ziekenhuis en universiteit?

'We merken dat het heel nuttig is om samen te werken. In het reuk- en smaakcentrum in Ziekenhuis Gelderse Vallei, bijvoorbeeld, werken de KNO-artsen samen met de afdeling Humane Voeding en Gezondheid van de WUR. De artsen maken gebruik van de kennis van de universiteit over voedselvoorkeuren bij minder smaak en reuk. Omgekeerd kunnen wetenschappers de patiëntgegevens anoniem gebruiken voor meer onderzoek.

Met Rijnstate onderzoeken we onder andere hoe patiënten met morbide obesitas die in het ziekenhuis een maagverkleining hebben ondergaan daarna reageren op voeding. Ook kan een tekort aan bepaalde vitamines en mineralen ontstaan. De universiteit kan helpen bij het adviseren over voeding en eventuele voedingssupplementen.' 'Een bariatrisch chirurg [die zich bezighoudt met gewichtsvermindering - red.] van het Rijnstate en een maag-darm-leverarts uit ZGV zijn bijzonder hoogleraar aan de universiteit. Zij geven ook onderwijs. Hierdoor krijgen onze studenten de kans om mee te draaien in een ziekenhuis en meer te leren over geneeskunde. Co-assistenten uit het ziekenhuis volgen juist weer vakken aan de WUR en kunnen zo meer leren over de invloed van voeding op gezondheid.'

Wie

Ellen Kampman

Wat

Hoogleraar Voeding en Ziekte aan Wageningen University en Research en vicevoorzitter Alliantie Voeding in de Zorg

Waar

Ede, Wageningen en Arnhem

Waarom

Werkt als wetenschapper samen met artsen, verpleegkundigen, diëtisten en fysiotherapeuten in Ede en Arnhem om voeding in de zorg te verbeteren.

Is voeding belangrijk als het gaat om gezondheid?

'Ja, heel belangrijk. We weten al dat voldoende beweging en gezonde voeding helpen bij de preventie van een aantal ziekten. Negentig procent van de diabetes-gevallen, zeventig procent van alle hart- en vaatziekten en vijftig procent van de gevallen van darmkanker zijn te voorkomen.' 'Naar de werking van voeding bij genezing van ziekten wordt nog niet zo lang onderzoek gedaan. Daarom weten we er iets minder over. Het is nu zaak om alle onderzoeken hierover wereldwijd in kaart te brengen. Ik verwacht dat er binnen vijf jaar richtlijnen zijn over voeding en beweging voor patiënten met bijvoorbeeld

diabetes of darmkanker. Dan kunnen artsen behalve pillen ook leefstijladviezen voorschrijven of patiënten doorverwijzen naar een deskundige op het gebied van voeding en beweging.'

'In Nederland leven 5,3 miljoen mensen met een chronische ziekte. Met voedingsadvies kunnen we de kwaliteit van leven van deze groep mensen waarschijnlijk een stuk beter maken.'

Waarom moet er aandacht zijn voor voeding in een ziekenhuis?

'Patiënten herstellen sneller als ze goed eten. Ziekenhuis Gelderse Vallei is hét voedingsziekenhuis. Dat is een van de eerste dingen die we met onze samenwerking hebben bewerkstelligd. Artsen werken nauw samen met voedingswetenschappers, diëtisten en fysiotherapeuten. Via de maaltijdservice At Your Request kunnen patiënten bestellen waar ze zin in hebben, op elk moment van de dag. Eiwitrijk eten met vlees, zuivel en noten is goed voor het herstel. Met duimpjes op de menukaart zijn de gezonde keuzes aangegeven. Ook zorgen we ervoor dat er iemand aan de telefoon zit die adviseert. De menukaart is afgestemd op de afdeling en de patiënten die daar liggen. Op de afdeling nierziekten, bijvoorbeeld, bevatten de gerechten geen zout of fosfaat.'

Wat voor zorgprojecten hebben jullie nog meer gerealiseerd?

'We hebben al veel projecten kunnen doen. Cater with Care is een goed voorbeeld. We hebben vanuit de alliantie een dagmenu ontwikkeld met eiwitrijke producten. Die staan nu bij veel ziekenhuizen op het menu en mensen kunnen na thuiskomst de producten blijven gebruiken. Voeding met veel eiwit helpt om spierverlies bij ouderen te voorkomen.

Nutriprofiel is een ander project, voor patiënten met een - dreigend - vitaminetekort. Artsen uit ZGV en huisartsen in de regio zien via bloed-

Patiënten die gezond eten, herstellen sneller na een operatie

onderzoek of er sprake is van een tekort aan vitamine B12, B6, foliumzuur of vitamine D. Vervolgens krijgen patiënten voedingsadvies. De kennis van de universiteit wordt hierbij gebruikt om patiënten de juiste voedingsadviezen te geven. Grappig is dat mijn huisarts, die niets van mijn werk weet, dit ook bij mij heeft toegepast. Ik bleek een tekort aan vitamine D te hebben omdat ik weinig buiten ben in de winter. Hoewel ik dat wel wist, heeft de uitslag mijn ogen geopend.'

Hoe gaat het verder?

'Voor de toekomst zouden we graag zien dat zorgverzekeraars aanhaken en meedenken. Ook retailers zouden meer kunnen doen. Bijvoorbeeld met een schap in de supermarkt met speciale producten en recepten voor patiëntgroepen.' 'Gelukkig is er al veel bereikt: het voedingsziekenhuis, samenwerking tussen wetenschappers en artsen, gezamenlijk onderzoek en gezamenlijke projecten, artsen die lesgeven aan de universiteit en het samenbrengen van partijen. Zo organiseren we regelmatig drukbezochte congressen voor artsen over gezonde voeding.'

'Ik heb zelf onlangs als patiënt in Ziekenhuis Gelderse Vallei en in het Radboudumc gelegen. Ik heb aan den lijve ondervonden hoe goed en fijn het is als er aandacht is voor goede voeding tijdens het genezingsproces. Ik weet zeker dat het heeft bijgedragen aan mijn herstel. ■

